

6 Zjištění PISA 2012 v oblasti socioekonomických kontextů žáků a škol

---

V projektu PISA je socioekonomické zázemí měřeno indexem sociálního, ekonomického a kulturního statusu – ESCS. Tento index zahrnuje různé aspekty rodinného i domácího zázemí a kombinuje informace o dosaženém vzdělání a povolání rodičů s informacemi o vybavenosti domácnosti a jejích kulturních a vzdělávacích zdrojích.

Průměrný výsledek zemí v šetření PISA roste s rostoucím indexem ESCS. ČR byla v roce 2012 zemí s průměrným výsledkem v oblasti matematické gramotnosti a mírně podprůměrným indexem ESCS (v rámci zemí OECD), přičemž patří k pěti zemím s nejsilnějším vlivem socioekonomického zázemí na vzdělávací výsledky žáků (ČŠI, 2013a).

V období od roku 2003 do roku 2012 vzrostl v ČR vliv socioekonomického zázemí na výsledky žáků v matematice o 13 bodů, což by mohlo vypovídat o určitém nárůstu nerovností v oblasti vzdělávacích příležitostí.

Již předchozí analýzy PISA prokázaly, že velký podíl rozdílů v průměrných výsledcích žáků je způsoben rozdíly mezi samotnými školami, což svědčí o selektivě vzdělávacího systému. V ČR jsou rozdíly uvnitř škol podprůměrné, zatímco rozdíly mezi školami jsou nadprůměrné. ČR se řadí k zemím, kde mají žáci s podobným zázemím tendence shromažďovat se ve stejných školách a kde vzdělávací systém funguje spíše selektivně.

Srovnávání krajů ČR je prováděno na základě výsledků patnáctiletých žáků 9. ročníku ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií v testu matematické gramotnosti. Výrazně horší výsledky v matematice, než by odpovídalo socioekonomickému zázemí kraje, má Jihočeský kraj. Lepších výsledků dosáhli například žáci kraje Vysočina spolu se žáky kraje Karlovarského a Pardubického.